

PROPRIETAR—DIRECTOR

AUGUSTIN POPA

Redacția și administrația
LAJ, JUD. TARNAVA MICĂ

INSERATE

Inform regulamen. de aplicare a tarifului comercial, categoria V.

Unitatea

REDACTOR

DUMITRU NEDA

Foaie înscrisă în Registrul de publicații al Trib. Târnava-Mică sub Nr. 2—1938.

ABONAMENTE

Pe un an . . . 200 Lei

Pe 6 luni . . . 100 Lei

Pentru străinătate 400 Lei

Foaie bisericească — Apare în fiecare Sâmbătă

Dorință și curățire

(ch.) „Isuse, Invățătorule, miluește-ne!“ —
și strigară, departe stând, cei zece leproși.

Cine poate dori mai tare, mai radical, curățirea și binele, decât cel ce-și vede desfăcându-se trupul putred, decât cel ce simte oroarea acestei descompunerii lente, decât cel ce se știe recurat și din cauza aceasta, cu scârbă izolată și al săi?

Ne-am văzut țara putredă de lepra nerăfiei și a necinstei. Izolați am fost de alte țări și arătare am devenit înaintea lor, revelați de hulă și de rușine pentru moravurile noastre. De unde această moarte? — A văzut ca otrăvit sufletul acestui neam, pentru că era putred sufletul celor ce trebuiau să răspundă de soarta lui.

Dar nu numai noi și nu numai neamul nostru, ci putredă e lumea toată de mândrie, de lăcomia stăpânirii vremelnice și de aviditatea plăcerii. Priveliște s'a făcut îngerilor prin ra cu care dărâmă, prin ruinele pe care le produce. De unde stricarea aceasta de neînțeles?

Sufletele sunt pustii! Adevărul e înlocuit de interes, binele confundat cu plăcerea, sufletul rob al patimilor și „frumusețea noastră cea vădită după chipul lui Dumnezeu“ e înproștată cu norotul murdăriei păcatului. — Cine a putea spune că el nu este vinovat?...

Pe orizontul vieții noastre stă același Iisus Hristos, același Mântuitor, același viitor răscăltător. O, de l-am vedea cum l-au văzut proștii!... S'ar zămislit în noi atunci dorința și dorința arzătoare, care ar țâșni din adâncul întregii noastre ființe. Ar trece prin noi vântul răscolirii conștiinței și fiorul regăsirii, am striga cu glas mare, să se audă până încolo de marginile lumii: „Isuse Invățătorule, miluește-ne!“.

Să strigăm așa azi, fiecare pentru propriile păcate, fiecare pentru țara și neamul nostru, fiecare pentru toată lumea, cu toții pentru fiecare și pentru toți. El, Invățătorul, și ne redeva învățătura cea adevărată și mântuitoare de suflete, învățătura care luminează mintea și deșteaptă conștiința, care călăuzește eliberarea spiritului și la sfințirea vieții.

Ni se va răspunde oare?
Același glas, cu aceeași putere și cu aceeași convingătoare siguranță ne va zice și astăzi: „Mergeți de vă arătați preoților!“.

Nu preoților legii vechi, ci preoților Bisericii lui Iisus Hristos, cărora El însuși le-a încredințat și învățătura cea adevărată și puterea curățitoare de suflete și siguranța călăuzirii lor.

Meargă acolo și cei ce-și caută fericirea în rugă, și cei dragi, cari muncesc pentru fericirea acestui neam, și toți cari doresc pacea lumii! Meargă toată suflarea și ceară luminată și curățirea și sfatul pe care-l vrea!

Să mergem!

Rugăm pe preoți să ne aștepte ca vredni și ispravnici ai tainelor lui Iisus Hristos!

Pacoste ce ne paște

(+) Frământările multe obosesc pe bietul muritor, oricine ar fi el. Dela o vreme îl plictisesc și îl descurajază. Sfârșitul, în asemenea cazuri, îl știm: se dă omul amărăciunii, care-i amorțește și puținele puteri ce s'ar mai cere la treabă. Și atunci dezastrul e gata.

Preotul: om este și el. Ca atare e pândit de primejdia de a fi răpus de ispita ce duce la trândăvia duhovnicească, după care urmează și în afară, pe tărâmul pastoral-social, acea istovire acrie, care-l face să nu mai fie nici cald, nici rece, spre nespusa pagubă a sa și a enoriașilor, și spre desgustul Celui de Sus, care-l lapădă din gura sa, cum s'a spus episcopului Laodiceii. (Apoc. 3, 15—16).

Zilele noastre sunt, în deosebi, pline de primejdii în stare să imbrâncească suflete de ispravnici a tainelor lui Hristos spre starea aceasta nefericită. Atât de multe i-se cer slugii Domnului; atât de multe piedeci i-se pun totodată, și deseori așa de neînsemnat este rodul văzut al ostenețelor sale, încât, de cumva nu-i susținut de forțe ce nu sunt din lumea aceasta, pe linia înaltă a comandamentelor apostolice, îi scade avântul; i-se sleiesc energiile; i-se ascund stelele povățuitoare la drum; îl copleșește scârba; își încrucișează brațele, neputincios, pe piept; își deschide urechile glasurilor cobitoare; lasă baltă toate cele începute în clipe de sfânt entuziasm și dă bir cu fugiții dela datorie.

Mai mare blestem ca acesta însă nu trebuie nici respectivului chemat să fie păstor viu și treaz, nici turmei încredințate păstoririi lui. Așa, cum este cel căzut trândăviei duhovnicești: cu suflet îndoit, vlăguit și frînt, pe Dumnezeu nu-l va iubi din toată inima sa, de aceea îl va sluji ca cel adormit — fără luare aminte și fără drag — iar turma cuvântătoare va lipsi-o de căldura slujbelor săvârșite conștient și demn, și de ploaia harurilor prilejite de rugăciunile pornite dintr'o inimă fierbinte de părinte ce stă mereu de veghe, cu suflet jertfelnic. El, care ar trebui „habitu, gestu, incessu, sermone, aliisque omnibus rebus... nihil nisi moderatum ac religione plenum prae se ferre“, (cum ordonă săborul Tridentin), dar care-i zăbavnic și lăsător la toate cele sfinte, dar iute la mânie, răsbunător, bolnăvicios de simțitor la tot ce-i privește ambiția și comoditatea personală, cum va putea repeta îndemnul Apostolului: Fiți mie urmași, cum și eu sunt lui Hristos? — Ce greutate va mai avea cuvântul său de pe amvon, în scaunul mărturisirii, la catihează chiar, și oriunde, când faptele lui, de toți știute, îl vădesc de nedesmințit că nimica nu face din ceea ce zice? Și că totul îi este spre greutate?

Cumplită boală trândăvia la preot!

Har Domnului însă: nu-i boală fără leac. Glasul Domnului către cei ca „ingerul“ bisericii din Laodichia: Sfătuescu-te să cumperi dela mine aur lămurit în foc (Apoc. III, 18). Măestrii vieții spirituale ne învață că și această viață poate fi hrănită, și astfel întărită și tot mereu crescută. Ceeace, se face prin deprinderea celor încercate încă în Seminar sub cârmuirea duhovnicului: lectură spirituală, meditație, cercetarea lui Isus Euharisticul care petrece pe altarele noastre, cercetarea conștiinței, împrietenirea cu Ceaslovul și pregătirea serioasă, caz de caz, pentru a sluji sf. liturghie cu tot sufletul, recules nu mașinal, din obișnuință. Ori — Doamne păzește! — ca să fii „notat“ bine. — Exercițiile spirituale sunt admirabile popasuri pentru a-ți face, singur și temeint, controlul care trebuie să-ți arate și cât de bine, oricât de rău, îți faci șpovedaniile: un alt stâlp al vieții îmbunătățite într'adevăr.

Quotidiana vilesunt. Obișnuința ucide. Cei cari sunt rânduiți să mijlocească altora viața, să se ispitească pe sine și să vadă: nu cumva ei înșiși sunt pe cale de a muri, ori sunt chiar morți, ce au lipsă de înviere sufletească întru Domnul? Ar fi jalnică o astfel de constatare. Dar, totuși, e bine, ca această constatare să se facă aici, unde și cei morți sufletește pot învia. — Dacă vreau.

Și vor dovedi că vreau cu adevărat, dacă vor căuta cu tot dinadinsul cari sunt pricinile apucării lor pe povârnișul trândăviei ucigătoare, pe îndelete, a conștiinței. Cari pot fi: la unii alipirea prea mare de bunuri trecătoare; la alții deșertăciunea; la unii duhul prea lumeț, și iarăși la alții o pornire a spiritului veșnic bătătorind drumuri vecine scepticismului. (ep. Gouraud). Asta în Apus, ca și în Răsărit. La preoții celibi, ca și la căsătoriți. Intre ziduri de mănăstire și în lume. Pe vremuri de agitație bolnavă, cum sunt ale noastre, ca și în timpuri de pace netulburată.

La început de An Nou e bine să ne punem, răspicat și creștinește, întrebarea: nu cumva ne aflăm în tabăra celor trândavi cu duhul? Cauza aceasta — fiind vorba mai ales de preoți — e a noastră și a altora. Numai Atotștiutorul ar fi în stare să ne spună binele sufletesc, și poate chiar și mântuirea veșnică, a câtorva atârnă și de hărnicia ori de lenevia noastră sufletească. De aceea, lăsând la o parte orice motivări potrivnice, să ne ispitim sub raportul pomenit și, întru cât ne vom găsi vinovați, să începem drum nou, cu suflet nou.

Dar ales de Anul Nou. Excel. Sa nunțul apostolic *Andrea Cassulo*, după ce, în calitate de cap al corpului diplomatic, a prezentat, la Sinaia, în ziua de Anul Nou, simțite omagii Suveranului și Reginei-Mame, le-a făcut dar, aceluiași Auguste Persoane, o *icoană sfântă* care-i o reproducere artistică de pe un original cinstit de veacuri în Italia de Sud, sub o denumire scumpă Românilor: „Maica Domnului din România“.

Cu acest prilej reprezentantul Vaticanului a rostit și o scurtă, dar mult grăitoare cuvântare:

„Sire, După ce am avut onoarea de a prezenta Majestății Voastre respectuoase omagii și urările Corpului Diplomatic, să-mi fie îngăduit a Vă oferi o umilă mărturie a devoțiunii mele personale.

Deși umilă, îmi pare totuși prețioasă prin semnificația și chipul sfânt și venerat ce reprezintă: acela al Sfintei Fecioare, cea slăvită, după cum lămuresc modestele pagini cari o întovărășesc, sub titlul ei de: „Maica Domnului din România“. Această imagine, opera unui pictor florentin, face de veacuri obiectul unei adorări și unei venerațiuni cu totul deosebite a vechiului oraș și a parohiei Tropea, din Italia de Sud.

Sire, Aș putea oare să-mi exprim dorința ca acest chip sfânt să fie pe placul Majestății Voastre și să fie păstrat în această Casă Regală din Sinaia, de unde într-o zi un alt chip al Sfintei Fecioare a plecat să îmbogățească Vaticanul? Să fie aci prezentă, ca o blândă Mamă protectoare a Familiei Regale și a nobilei Națiuni Române, cari o numesc Regină și Stăpână cerească.“

Bucuria „Astru-lui“ Din *Farul Nou* (22 Dec. 1940) aflăm cu bucurie că „Astru“ din București a ajuns să-și aibă un *sediu al său propriu, unde va putea mai liber să muncească* pentru realizarea programului său aprobat de P. Ven. Cor Episcopesc, și expus cu atâta convingere de către d-l *Nicolae Popa*, preșe-

dintele Federației „Astru“, cu prilejul inaugurării sediului în 15 Decembrie 1940. — Tot atunci a mai spus cuvintele ce ar face cinste oricărui tânăr educat chiar în „A. C.“ apuseană, d. *Coriolan Gheție*, președintele „Astru-lui“ bucureștean, precum și Păr. *Mircea Todericiu*, îndrumătorul spiritual al „Astru-lui“.

E de remarcat indemnul — după acel al *Ex. Sale Nunțiului Apostolic* — dat de d-l *Dr. Biriș*, secretar general și fost vice președinte al „Agru-lui“ din București, spunând că spiritul ce trebuie să stăpânească în „Astru“ trebuie să fie exclusiv religios catolic, iar viața studentului unit să fie conformă voinței lui Hristos, potrivită țelurilor sublime ale „A. C.“ și alimentată mai ales din hrana euharistică „fără de care nu avem viață adevărată“.

Noul sediu, fie un nou indemn pentru noi cuceriri spirituale în noul an început!

Răvaș teologic

O mică lămurire

În numărul trecut al „Unirii“, pâr. *Octavian Popa*, totdeauna la curent, își exprimă o nedumerire în legătură cu anumite exemple aduse drept confirmare și stimulent pentru viața liturgică, în cartea „Sfânta Liturghie“, tradusă de pâr. I. Gârleanu.

În primul caz citat e vorba de o viziune avută de sf. Coleta, călugăriță franciscană, în care, ascultând ea sf. Liturghie, i-s'ar fi arătat Mântuitorul răstignit, cu ranele sângerânde și tânguindu-se către Tatăl Ceresc, că, deși suferise chinuri și moarte pentru păcătoși, „iată că Tu vrei să-i părăsești în stăpânirea Satanei“.

Pâr. Popa se întreabă nedumerit, cum s'ar fi putut spune de către Mântuitorul aceste ultime cuvinte, de dată ce știm că Patima Lui a fost eficace și că Dumnezeu nu vrea moartea păcătosului. Sigur, continuă Dânsul, viziunea aceasta a fost numai „închipuirea unei conștiințe scrupuloase și învăpăiate“.

Deși este adevărat că în multe particularități este amestecat și un element personal al vizionarului — și tocmai de aceea Biserica nu ni-le propune ca obiect de adorație — nu urmează de loc că ar fi fost și în cazul de față, și cu atât mai puțin mează o conștiință scrupuloasă. Soluția meririi e ușor de aflat în inșeși cuvintele Popa, când zice: „dacă ar fi vorba de vrednicia noastră, am putea bănuși Dumnezeu-Tatăl să ne lase, să ne osândi în stăpânirea Satanei... Viziuni ca acestea, în care se exprimă voința Tatălui osândi lumea, ori pe cutare persoană, multe în viețile sfinților. Ce ar fi de sfinți dacă în toate cazurile acestea le-am aplica prin conștiința „scrupuloasă“ ori bolnavă?”

Înțelesul expresiilor de acest fel al Tatălui Ceresc este altul. E ca și când s'ar aplica Deși a pățimit Isus pentru mântuirea noastră, privită vrednicia, ori mai bine, nevrednicia noastră, adică imbecilitatea noastră, ne folosim de darurile ce izvorăsc din Patimile Lui, suntem de fapt adeseori vrednici de a osândiți, dacă nu ni-s'ar aplica deloc acestor Patimi prin sf. Jertfă liturgică, primirea sfințelor taine, prin rugăciuni. Așa că voința lui Dumnezeu de a ne păși în stăpânirea Satanei este înșasi dreptatea tablă a Lui, condiționată de felul cum înțelegem noi partea care lipsește din patimile Hristos, cum spune sf. Pavel, mai ales cat folosirea mijloacelor de sfințire în care aplică valoarea Jertfei de pe Cruce. Da-

Teologii ar zice mult mai scurt și nelimpede împreună cu sf. Damaschin (Dei Inc. Nrt. II. 29): „Dumnezeu prin voința sa poartă vrea ca toți oamenii să se mântuiască, căci nu ne-a făcut ca să ne pedepsească, fiind bun... totuși pe păcătoși vrea să-i pedepsească, pentru că este drept“. Voința sa și ultimă am putea-o numi permisivă, ori acsecventă.

Nu este prin urmare nimic impropriu

FOIȚA „UNIRII“

Intre Români și Unguri

„Transilvania trebuie să fie trăsătura de unire între Români și Unguri“. *Mihail Kogălniceanu* în cuvântarea rostită în parlamentul României la 11 Februarie 1886.

Prietenul bun la rău se cunoaște — spune o vorbă veche românească.

Poporul nostru românesc, ajuns la o răscruce a sorții sale, i-s'au arătat îndată dușmanii din toate părțile.

Dar: oare cum se purta acest neam românesc față de alte popoare, atunci când acestora le era soarta vitregă? Și anume cum s'au purtat Românii față de Unguri, atunci când Ungurii erau asupriți, alungați, închiși în temniți și spânzurați?

Țin să fixez aici o întâmplare adevărată petrecută chiar acum 80 de ani, în Decembrie 1860.

Pe acele vremuri Ungurilor le mergea rău din cale afară. Răzcoala lui Kossuth din 1848—49, știm, a fost înăbușită de Austria cu ajutorul armatei rusești și o nemaipomenită prigoană se începu contra Ungurilor rebeli. Aproape 20 de ani Ungurii n'au avut ce căuta în țara lor, erau bătuți, schingiuiți, aruncați în închisori grele, osândiți la cele mai grele

pedepse. Răzburarea Austriei era fără milă.

Pe atunci Românii aveau două țărișoare, Muntenia și Moldova. Deși unite, ele aveau încă fiecare guvern separat.

În Moldova primministru era marele patriot *Mihail Kogălniceanu*, care conducea cu multă înțelepciune și chibzuință treburile țării.

Erau și atunci, ca și astăzi, nori negri pe cer. Se pregătea războiul, ba era chiar în izbucnire, între Franța, Italia și Austria. Conducătorii țării românești trebuia să cumpănească bine ce să facă și cum să facă.

Mihail Kogălniceanu era tocmai în biroul său și se frământa cu necazurile țării, când intră ușierul și spuse că doi Unguri vreau să-i vorbească. Era în luna lui Decembrie 1860, pe un ger grozav.

Se deschide ușa și intră doi Unguri, dintre cei fugari, unul de o statură mai înaltă și celălalt mai mic. Ei tremurau de frig, pentru că nu aveau pe dânșii decât un surtuc de postav subțire.

La întrebarea lui *Kogălniceanu* că cine sunt și ce vor, ei au arătat că pe unul îl cheamă *Berzenczy*, comitele — fișpanul — secuilor pe vremea lui Kossuth, iar celălalt era deputatul *Vidász*, unul dintre fruntașii răzcoalei ungurești din 1848.

Ei au arătat, tremurând de frig și de teamă, că veneau ca fugari, pe ascuns, din Galați, pentru că prefectul de acolo *Alexandru Cantacuzino*, zis și Cneazul, din ordinul primit dela *Vodă Cuza* — el era atunci Domnitorul

țării — voia să-i dea pe mâna consulatului austriac, care în grabă i-ar fi dus înapoi în țara lor, i-ar fi aruncat în temniță, dacă le- păteau și mai rău.

„I-am ascultat cu interes și cu compăsimire — ne povestește într-o cuvântare înțeleptul bărbat de stat al Românilor, *Mihail Kogălniceanu* *) — cum în țara românească s'au ascultat pururea glasul exilaților, asigurată că nici cu ei ospitalitatea românească nu va fi lovită, și în fine i-am învățat să primească ceaiul meu spre a se încălzi; apoi le-am dat trăsura mea, le-am dat la dispozițiune din blănițele mele în frigului și le-am dat un „sauf conduit“ prin ordonam tuturor autorităților publice ale țării de a le învoi șederea în România, amenințându-i pe acei ce ar cuteza să asculte alte sfaturi afară de ale mele, ministru constituțional prin urmare răspunzător pentru paza în deosebi al marelui legi a ospitalității românești, arătând că acei cari vor contraveni acestui „sauf-conduit“ vor fi pedepsiți ca și înalta trădare comisă contra țării.“ (p. cit.)

Iată cum au fost primiți fugarii unguri atunci când ei erau urmăriți ca fiarele, și când marea putere a Europei de atunci, Austria, îi urmărea neiertător peste tot unde

*) „Interpelațiunea privitoare la expulsiunea mânilor de peste Carpați“ de *M. Kogălniceanu*, București 1886.

ivintele sfintei Coleta, și nu urmează ca cele nuse de ea să fie închipuiri ale unei conștiințe scrupuloase.

Mai este însă și o altă nedumerire: Păropă nu se poate împăca „cu aceea, că Mântuitorul și acum ar suferi pentru noi, fie chiar în chip tainic la sf. Liturghie“. Are nevoie această de o precizare teologică.

E adevărat că „Mântuitorul și ca om șade e-a dreapta Tatălui și se bucură de fericirea mărirea Preasfintei Treimi“, și acest adevăr exclude orice bănuială de suferință. Și totuși de aci nu urmează că nu s'ar putea spune decât „numai la figurat“ că Mântuitorul suferă și acum.

Ce s'ar zice dacă aș argumenta cum urmează: Mântuitorul nu a suferit deloc în viața lui pământească, nici chiar când l-au răstignit, pentru că el avea neîncetat viziunea beatifică și ca om, iar aceasta e suficientă pentru a face nesimțită orice durere fizică ori morală? Acestei erezii i-s'ar răspunde pe drept cuvânt că deși „logic“ ar merge, de fapt Mântuitorul nu s'a folosit de viziunea beatifică ce avea pe pământ, așa, ca să împiedece atingeră și suferirea a tot ce era omenesc. A suferit, și a suferit greu pentru păcatele lumii.

Legându-ne de acest just răspuns am putea adăuga acum: Mântuitorul a suferit pentru noi: „s'a dat pentru mine“. Cum a putut el suferi atunci pentru păcatul meu de acum? — A văzut atunci actual în fața lui fiecare păcat al nostru ca săvârșit și a suferit pentru el. În suferirea aceasta El a suprimat timpul. Dacă El apare deci vreunui sfânt ori cu rănile deschise, ori cu inima sângerândă, ori neunurat de spini, are drept să spună și poate spune, fără îndoială, că suferă pentru păcatele noastre. Ca urmare putem zice și noi în înțelesul Lui că suferă și acum pentru păcatele noastre: Așa cum a cunoscut El atunci și suferit atunci pentru păcatele noastre de acum și de aceea se plânge și acum că suferă pentru ele, așa noi cunoaștem acum suferințele Lui de atunci pentru păcatele noastre de

acum și de aceea putem spune după înțelegerea Lui că suferă și acum.

Tot așa putem spune că suferă în sfânta Jertfă liturgică. Aceasta este de fapt înnoirea și reperierea Jertfei dureroase de pe Cruce, și își are toată eficacitatea dela ea. Nu e deci exagerat a spune că Mântuitorul suferă pentru păcatele noastre în Jertfa Lui de pe altar, când știm că Aceasta este prețul suferinței Lui de atunci, actualizat și aplicat acum.

Mai este și un alt motiv pentru care nu e exagerat a spune că Mântuitorul suferă și acum. — Ce s'ar zice de exemplu dacă aș afirma că Isus, care șade de-a dreapta Tatălui, văzând păcatele pe care le facem noi acum în lume, se bucură de ele, ori cel puțin este nepăsător față de ele? Sigur s'ar întări contrariul, și bine s'ar face, afirmând că păcatele noastre îi provoacă o neagră și firească oroare, desgust, neplăcere, repulsiune și încă în așa măsură, încât fiecare din ele, cât e din partea lor, ar provoca încă odată agonia durerilor și Crucii. — Cum se pot împăca acestea cu preafericirea Lui? — Trupul lui Isus este acum glorificat și de aceea impasibil. Aceasta face ca vederea răului să nu-i mai provoace durere și tristețe, dar ura răului și repulsiunea față de păcat, cari în definitiv se rezolvă față de noi în milă, îi dau totuși drept Lui să se plângă de noi și să spună că suferă din cauza răutății noastre actuale. Pentru același motiv avem noi drept să zicem că El suferă și acum, mai ales că repulsiunea voinței Lui, ca om și ca Dumnezeu, față de rău, este atât de mare, încât uu este durere pământească imaginabilă, care să o poată măcar schița. Iată deci cum nu e exagerat a vorbi despre suferințele actuale ale Mântuitorului nostru, deși nu putem defini adecuat, aș zice, aceasta stare sufletească a Lui în fața răului.

Însfârșit, mai este un motiv pentru care se poate spune că Mântuitorul suferă și azi: El este Capul Corpului Mistic. Dar Corpul Mistic al lui Hristos, Biserica, suferă de fapt atât din cauza păcatelor propriilor membri,

cum și din partea celor ce-i impun suferințe din afară. Toată suferința asta însă, Isus o socotește făcută direct Lui, după cuvântul spus cu neagră pătrundere: „Saule, Saule de ce Mă prigonești“. Așa că deși Capul este încununat în mărire, s'a plâns și are deci dreptul să se plângă nu numai la figurat de durerile trupului său. Cu drept cuvânt putem zice deci și noi, fără exagerare, împrumutând gândul și cuvântul Lui, că suferă și acum pentru noi.

Așa ajută teologia a înțelege lucrurile nu numai după literă, ci după spirit. *)

Liviu T. Chinezu

Pildă de urmat. În coloanele „Unirii“ s'a scris mereu că *Seminariul Teologic* din Blaj se află în stare materială precară și nu mai poate susține clericii gratuit, cum făcea altădată. De aceea s'a sugerat ideea să vină efectiv în ajutorul tinerilor leviți mai săraci, inimi bune din afară. Și știm că s'au aflat o seamă de atari inimi marinimoase.

Mai nou s'a înscris în rândul acestora pâr. Gh. Șomlea din Vișinelu, dela care Rectoratul Seminarului a primit o legătura ca cea de mai la vale și care am dori să slujască drept pildă de urmat și altora:

„Subsemnatul *Gheorghe Șomlea*, preot în Vișinelu, (distr. Șarmașu), dându-mi seama că tot ceea ce am, și tot ce sunt, dătez școalelor din Blaj, care m'au întreținut la vremea sa cu tipăi, scutiri de taxe, cu burse la liceu și întreținere gratuită în Seminarul teologic din Blaj, aflu cu cale a restitui o mică parte a acelor mari favoruri de cari m'am împărtășit, prin întreținerea unui cleric în Seminarul teologic din Blaj. Declar că dacă Bunul Dumnezeu îmi va ajuta să-mi recâștig mult-puținul rămas în teritoriul cedat Ungariei, mă voiu revanșa într'un mod și mai mulțumitor.

*) Vezi: P. P. Suan, S. I.: Ce este, ce cere, ce dă Preasfânta Inimă a lui Isus. (Biblioteca Presa Bună Nr. 15 — Seria religioasă.) pag. 28—33.

mai se aseuudeau, și avea prea multă putere a să găsească pedeapsă și pentru aceia cari e-ar fi dat adăpost, fie înăuntru fie peste totare.

Totuși primministrul unei țărișoare românești a avut curajul a invoca cea mai surmă lege a omeniei românești, buna primire a celui oropsit, chiar dacă l-a fost dușman treodată, și Ungurii fugari din țara lor au găsit adăpost cald în țara românească a Moldovei.

Dar oare numai acei doi fruntași au fost eroțiți, despre care s'a făcut amintire?... Da le unde? Tot Mihail Kogălniceanu ne spune peace recunoaște și Kossuth, în scrisorile sale, că numai în Moldova, pe valea Siretului, în abăra dela Florești, erau adăpostiți și întreținuți peste 4000 de fugari unguri, (pag. 8 op. cit.) toți oameni de frunte ai nației ungurești. Generalul *Klapka* trimis spre negocieri în Moldova, îi raportează la 16 Februarie 1861 lui Kossuth că Moldova dă nenorocitoriilor maghiari adunați în valea Siretului câte trei ei vechi ajutor pe zi“.

După cum spunea d. prof. *I. Gărbacea* într'o conferință,**) ajutorul acesta, dat aproape doi ani, în 1859 și 1860, a însemnat pentru Moldova o cheltuială de peste 800 milioane lei de astăzi.

Iată cum s'au purtat Românii față de Ungurii atunci când steaua norocului lor era căzută.

Care era rostul acestor Unguri în Moldova și ce urmăreau? Aceștia așteptau ca Austria — care a cotropit Ungaria, — să se încalere în război în apusul Europei, și atunci ei să atace dinspre răsărit, să cucerească libertatea pentru țara ungurească.

Românii — cărora li-e dragă libertatea și o știu prețui și pentru alții, — le-au dat Ungurilor tot sprijinul, nu numai cel material cu adăpostirea, hrana și îmbrăcămintea fugarilor, ci și cel politic, căci țara românească a îngăduit să se aducă un prim transport de 30.000 de puști pentru înarmarea Ungurilor. Acestea au fost aduse pe mare cu o corabie până la Galați. Al doilea transport era și mai mare. Acesta a fost însă prins de puterile mari, din pricina că Ungurii cari îl însoțeau nu au știut păstra taina. (op. cit. pag. 7).

În anul acesta Kossuth, prin oamenii săi de încredere: Generalul *Klapka* și contele *L. Teleki*, un strămoș al primministrului Ungariei de azi, a căutat în fel și chip să câștige prietenia Românilor conduși de *Vodă Cuza* care a stat de vorbă cu ei, legând chiar un contract, prin mijlocirea fruntașului român, *Ioan Bălăceanu* care era ministru trimis pe lângă marele conducător al Italiei de atunci, *Cavour*.

Războiul s'a iscat. Ungurii din Moldova n'au atacat, totuși Austria a fost stânjenită, căci a trebuit să țină la granița dinspre Moldova câteva regimente de pază și cari n'au putut merge pe câmpul de bătaie.

Austria a fost bătută. Ea a redat atunci Ungurilor libertatea la 1867. Și Ungurii ce au făcut...? Cum au primit putere, și-au schimbat imediat părerile și au început — după anul 1867 — să prigonească cu înverșunare pe Românii din Ardeal.

Atunci se întreabă cu multă durere *Mihail Kogălniceanu*, în cuvântarea ținută cu mulți ani mai târziu — la 1886 — în parlamentul din București:

„Ei bine, Domnilor, întreb: oamenii onești patrioți inteligenți, și mai ales oamenii de Stat, numai în nenorocire trebuie să-și fie cuvântul dat? Eu socotesc că tocmai, pentru că patrioții unguri au ajuns la țelul sfertărilor lor, ei trebuie să facă onoare angajamentelor din timpul restriței.

Căci uitasem să vă spun că trimișii unguri, pentru a câștiga prietenia Moldovei, au făgăduit că se vor purta cumsecade cu Românii din Ardeal, dându-le toate libertățile“.

Dar marele patriot *Mihail Kogălniceanu* motivează astfel sprijinul dat Ungurilor: „Dați-mi voie să vă spun și să vă arăt ce fel de partizan al Ungurilor am fost și sunt. Am fost partizanul lor, Domnilor, tocmai pentru că să fac să rămână Transilvania, cum a făcut-o Dumnezeu și cum a recunoscut-o însuși marele Rege al Ungariei *Sântul Ștefan* că trebuie să fie: o țară poliglotă, o țară care să fie trăsătura de unire între națiunea maghiară și între națiunea română“ ***)

*** op. cit. pag. 10—11.

**) Ținută la 15 Decemvrie 1940.

Drept ce am dat această declarație, obligându-mă a ceda din salariul meu lunar dela Stat, suma de lipsă, până la atingerea sumei necesare pentru întreținerea unui cleric. — ss. *Gheorghe Șomlea*, paroh.

Știri mărunte

Jubileu semicentelar. Va avea loc la Blaj, acest jubileu, în 26 Ianuarie c., și va fi al Reuniunii Femeilor Române Unite de aci, care tocmai împlinește o jumătate de veac de rodnică și binecuvântată activitate culturală-caritativă-socială. După sf. liturghie din catedrală se va ține ședința festivă, iar după masă ședința administrativă, cu alegere de comitet nou, în cadrele aceleși Adunări generale a numitei Reuniuni.

Preoțimea și noua situație. În sinodul vicarial ce s'a ținut la Făgăraș înainte de sărbători, sub prezidiul pâr. vicar Brumboiu, preoțimea întrunită a primit în unanimitate moțiunea prezentată de pâr. *Octavian Popa*, și care are următorul cuprins: 1. Protestează împotriva arbitrajului dela Viena; 2. Socotește provizorii hotărârile aceluși arbitraj și cere schimb de populație; 3. Protestează împotriva maltratării sălbatice a populației din teritoriul cedat; 4. Asemenea protestează și împotriva tentanivei de a trece parohii române sub jurisdicția nefastei episcopii de Hajdudorogh; 5. Roagă superioritatea bisericească română unită să întreprindă cei mai energici pași cu putință pentru ca nelegiuirea din 1912 să nu se mai repete. — Cu cei dela Făgăraș e un gând și o inimă toată preoțimea Bisericii noastre.

Fond bine întrebuințat. La dispoziția personală a Primului Ministru e prevăzut prin lege un fond de cinci milioane Lei lunar. Din acest fond actualul Premier a cumpărat până acum pentru Stat: în Sibiu un imobil în valoare de 5.000.000 Lei, având să servească de Cămin studenților dela Universitatea de

aci, iar în București, (pe șoseaua Kiseleff), cu 21.000.000 Lei, Sanatoriul Elisaveta, care va fi pus la dispoziția Consiliului de Patronaj ca sanatoriu de Maternitate și Spital gratuit.

Moartea unui preot-bărbat de stat. Micul popor al Slovenilor a avut parte de-un bărbat într'adevăr binecuvântat: prelatul *Koroșef*. Acesta a știut să-i apere drepturile cu curaj și demnitate atât în Austria lui Francisc Iosif I, cât și în Jugoslavia vremurilor mai noi. Moartea l-a aflat, luna trecută, ca ministru al Instrucțiunii publice. La groapă a fost petrecut de jalea întregului său neam, a cărui alipire la statul jugoslav el o proclamase în 1918. — Luptă bună luptându-se cât a trăit, aibă acum pace de odihna dreptilor.

Locale. Măine, Dumineca după Botez, va predica în catedrală pâr. *Filip Pop*, rectorul Internatului Școlii Normale de băieți, iar Dumineca ce-i urmează — a Leproșilor — va predica pâr. *Eugen Ciunganu*, dir. Cancelariei Mitropolitane.

— În ziua de **Anul Nou**, după sf. liturghie din catedrală, și după recepțiile dela Prefectură, clerul, profesimea, autoritățile administrative și militare locale, au ținut să-și aducă omagiile sale I. P. S. pâr. *Mitropolit Alexandru*, care a și răspuns, îndușoșat, la cuvântul rostit în numele tuturor de Il. Sa *Dr. Victor Macaveiu*, prepozitul capitular.

— Solemnitatea **Sfințirii celei mari a apei** de praznicul Bobotezei a avut loc îndată după sf. liturghie din catedrală, de unde mulțimea, în număr mai mare ca oricând, a venit, pe drum presărat cu un strat de nisip de Primărie, până la podul Târnavei, să asiste la actul sfânt săvârșit de Il. Sa *Dr. Victor Macaveiu* în sobor de preoți-canonici, cărora li s'a alăturat și pâr. protopop Iuliu Busoiu, cu pâr. Vasile Cristea, parohul Il. Blaj. Au fost de față și autoritățile administrative locale, în frunte cu d. Ion Covrig-Nonea, pref. județean, și celelalte autorități: școlare, polițienești, și militare.

Cuvânt tulburător. În ultimul său mesaj adresat congresului american, d. *Roosvelt*,

— Care punct — întreabă el, deși înțelesese imediat.

— Este Transilvania — îi răpunse Kogălniceanu. Și continuă: — În Transilvania... fiecare naționalitate trebuie să-și păstreze ființa și drepturile ei, spre dezvoltarea sa pe piciorul unei depline egalități cu Maghiarii. Fără această condițiune nu poate să fie pace între noi, — a sfârșit marele român. (opt. cit. pag. 28).

Astăzi din nou Transilvania este pricină grea între Unguri și Români. Dar, dacă Ungurii ar fi oameni de înțeles, ceace Români au dovedit în 22 de ani cât au stăpânit întreg Ardealul, ar trebui să se împlinescă părerea înțeleaptă a lui Kogălniceanu ca Transilvania să urmeze a fi trăsătura de unire între români și unguri.

Să dea Dumnezeu ca marile puteri, cele ce hotărăsc soarta lumii, să vadă că în cursul atâtor veacuri, de când Români sunt sortiți să stea în vecinătate cu Ungurii, — zic: să vadă odată, cu dreptate, cum s'au purtat totdeauna Români cu Ungurii, dar să mai vadă că acum, ca și în trecut, cum Ungurii — când prind putere — câtă străbătate fac acestui neam românesc. Căci — ca să repetăm ceace a spus Kogălniceanu — primejdiile mari sunt la fel și pentru Români ca și pentru Unguri. Ele nu vor putea să fie înfruntate decât cu înțelegere și pace între aceste două popoare.

Grațian Mărcuș.

președ. Statelor Unite, a făcut o seamă de declarații cari au provocat răspunsuri violente din partea presei germane și italiene. Această mașinărie a acestuia că tratatul dela Versailles, este mult mai puțin nedrept decât așa zisa pacificare, începută deja înainte de München, dreptul popoarelor nu este îndeplinit de Germania decât pe o singură parte, ș. a., și timbrate de tendențioase și mincinoase, vedind doar atâta, după *Berliner Boers Zeitung*, că d. Roosevelt nu vrea cătuși de puțin o pace justă și negocieri. — Președ. comitetului nordamerican de neintervenție, d. Flynn, caracterizat discursul Președintelui Statelor Unite drept „un act de războiu“.

Biserică orientală-catolică în Praga. După o informație a agenției „Ceps“, în ziua de 8 Decembrie trecut, a avut loc în Praga sfințirea unei biserici catolice de rit slav bizantin. Noul lăcaș unit de închinare este situat în cartierul *Stare Mesto*. Actul sfânt a fost săvârșit, din însărcinarea Vicarului Domnesc pâr. *Mitnacht*, călugăr augustinian. Iconostasia are cu 17 icoane originale, a fost zugrăvit după un vechiu model rusesc. Cântările liturgice au fost executate în vechea limbă slavă de un cor mixt. La solemnitatea aceasta s'au luat parte foarte multă lume.

S'a întors la dragostea dintâiu. Cum aflăm din „Biserica și Școala“ (5. I. 1940) cunoscutul scriitor *Damian Stănoiu*, fost monah care lăpădase rasa călugărească pentru surtucul mirenesc, și defăimase ca nimeni altă la noi, în scris, viața mănăstirească, a părăsit din nou lumea și s'a întors la dragostea dintâiu: la mănăstire. Pentru care gest poate fi decât lăudat, dorindu-i-se autorității lucrărilor de pomină: „O zi din viața unui mitropolit“, „Duhovnicul Maicilor“, „Ucenicul Sf. Antonie“, „Pocăința Starețului“, „O viață de stareț“, și altele, pocăința și viața destul de lungă pentru a îndrepta ceea ce păcat era a le poci și improșca.

Aviz. Celor pe cari ti privește li-se face cunoscut că Rectoratul Academiei Teologice din Blaj a fixat termen pentru examenele de licență în teologie, pentru prima a. 1941, zilele de 3-4 Febr. c. Candidații trebuie să se prezinte la Rectorat în 3 Febr. c. începând la orele 8. — **RECTORATUL.**

Mitropolia Română Unită — BLAJ

Nr. 7960—1940.

Concurs

La Liceul român unit de băieți „Sf. Iosif“ din Blaj, sunt vacante posturile de *secretar* și *secretar ajutor*.

Cei cari vor ocupa aceste posturi, pe lângă condițiile cerute de art. 3 și 58 din Regulamentul Funcționarilor publici, trebuie să mai îndeplinească și următoarele condiții:

1. Să fie de religie română unită.

2. Să fie absolvent al unei școli superioare: Universitate, ori Academie Teologică.

Cererile însoțite de actele doveditoare se vor înainta, până în ziua de 20 Ianuarie 1941, Preaveneratului Consistor Arhiepiscopal din Blaj.

Cererile care nu vor fi însoțite de actele doveditoare nu vor fi luate în considerare.

Posturile se vor ocupa imediat.

Blaj, din ședința consistorială ținută în ziua de 4 Ianuarie 1941.

Dr. Victor Macaveiu
Vicar general arhiepiscopal

Tot în acea cuvântare Mihail Kogălniceanu a rostit o vorbă mare către Unguri, spunând:

„Oamenii de Stat din Ungaria îmi vor ierta acest consiliu ce-mi permit a le da: le dau în același spirit care m'a povățuit în 1859 și 1860 de a da ospitalitate la mii de emigrați unguri, de a scăpa dela furci multe capete scumpe națiunii Maghiare! Da, o afirm, regimul actual de va continua, poate aduce focul și sabia în locuințele Românilor de peste Carpați, dar să nu creadă vecinii noștri unguri, că prin aceasta își întăresc patria și viitorul național!****)“

Și încă o vorbă ne-a mai lăsat acest înțelept conducător care a fost Mihail Kogălniceanu:

Stând de vorbă cu un mare bărbat de Stat al Ungariei, i-a spus: „Suntem făcuți de Dumnezeu, Ungurii și Români alături unii de alții; trebuie dar să ne înțelegem, ca să avem o viață de pace și de frăție. Numai astfel și Români și Ungurii ne vom putea păstra naționalitatea și individualitatea noastră politică în fața marilor imperii de cari suntem înconjurăți și amenințați“.

Fruntașul ungar a recunoscut că așa este. Iar Kogălniceanu continuă mai departe:

— Inșă este un punct negru care poate a ne pune în ceartă.

****) op. cit. pag. 26.